

+ MILLAL TÄHISTADA UNIPIHA KOOLI JUUBELIT?

Edasi 1. 11 26

12. juunil 1968 ilmus «Eda-sis» artikkel '«Ignati Jaak — Unipiha kooli esimene õpetaja»'. Artikli järel sai kool väärtuslikku lisamaterjali endiste õpetajate J. Langi ja E. Pügi käest.

Unipiha kooli vanima kroonika taastamiseks on tulnud rohkesti vaeva näha, sest sõjatuules hävisid Kambja kihelkonna kirikukirjad, samuti teine valla ehitatud koolimaja Kullaga külas, m's asetseb Alaja Mäe-Rõika talude vastas, praeguse Rõika bussipeatuse kohal.

Ignati Jaak, Unipiha kooli esimene õpetaja sündis Kambja kihelkonnas Kavandu külas väikese Jursa järve ääres koobaselamus ja temast sai Bengt Gottfried Forseliuse juhitud seminari (1684—1688) kasvandik. Esimese lennu lõpetajana suunati ta 1686. aastal Otepäälle tööle, oli aga haiguse tõttu sunnitud sealt mõneks ajaks lahkuma. V. Reiman teatab ühes aruandes, et lisaks Kambja koolile «töötab oma kodukülas Kavandus 1695. a. kooli alal B. G. Forseliuse seminari kasvandik Ignati Jaak».

1702. aastal sai Ignati Jaak Kambja kihelkonna köstriks ja koolmeistriks. Teda kiideti väga hoolsaks meheks, tema juures käisid õppimas nooremad kolleegid naaberkihelkonnadest.

1695—1697 p'idurdas koolide arenemist näljahäda, siis aga kümnele sõja-aastale järgnenud katkuaeg (1710—1711). Ka Ignati Jaak elas Kambjas üle katku, kaotas kogu perekonna ja abiellus 1715. aasta paiku uuesti. Ta kasvas üles seitse last, kellest vanim poeg käis Tallinna toomkoolis.

Enamik kohalikke koole sai alguse 1765. aastal kindralku-

berner Browne'i käskkirjaga. Kambja kihelkonda asutati 8 külakooli: Kuustes 2, Kambjas, Pranglis, Krüüdneris, Kodijärvel, Haaslaval ja Kammeris.

Unipihas ei olnud kooli, see mõis saatis lapsed kiriku(köstri)kooli, anti aga käsk, et mõis peab vallale ise kooli ehitama. Mõni aasta hiljem jäi üks Kuuste kool kinni, aga Unipihal avati uus. 1768. aastal oli Kambjas 35, Pranglis 43, Kuustes 28, Haaslaval 13, Krüüdneris 24, Kammeris 9, Kodijärvel 15 ja Unipihal 14 koolilast.

1. detsembril 1785 andis kubemanguvalitsus käsu viia tervel Liivimaal läbi üleüldine koolide revideerimine. Kambjas oli niisugune «katsumine» 16. juulil 1786. Selgus, et koolimaja ei ole veel Vastse-Pranglis ja Kodijärvel.

Ka Unipihal ei olnud ikka koolimaja. Selle hooletuse üle pahandasid revidendihärrad väga ja mõisa omanikule anti range käsk mardipäevaks 1787

sünnis koolimaja valmis ehitada.

Millest siis hakata lugema kooli ajaloogu?

* Kas 1695. aastast, millal praeguse kooli asukohast 3 km kaugusel, oma kodukohas Kavandus (Unipiha kooli piirkond) töötas Ignati Jaak;

* 1701. aastast, kui Ignati Jaak töötas õpetajana Unipiha külas;

* 1768. aastast, kui kool hakkas tööle uues kohas (talutares), aga koolimaja puudus;

* 1786. aastast, kui käidi koole revideerimas, või

* 1787. aastast, kui ehitati Unipiha esimene koolimaja Pühi külla.

Nüüd, kus Unipiha Algkool on töötanud pikka aega äärmiselt kitsastes tingimustes ja on kerkinud päevakorda uue maja ehitus, võiks sobida selle juurde ka mälestusmärki «Ignati Jaak, Unipiha kooli esimene õpetaja».

KARL SALMISTU

